

„Dialog s veřejností o probíhajících pracích v procesu
výběru stanoviště “

–

Společný česko-německý workshop v Plzni,
25.10.2019

**BUNDESGESELLSCHAFT
FÜR ENDLAGERUNG**

„Austausch mit der Öffentlichkeit über laufende Arbeiten im
Standortauswahlverfahren“ – Gemeinsamer deutsch-tschechischer
Workshop in Pilsen, 25. Oktober 2019

Steffen Kanitz, Geschäftsführer/Ředitel

Rückblick bis zum Neustart der Endlagersuche

Ohlédnutí až do restartu hledání úložiště

2010 – 2013	Gorleben-Untersuchungsausschuss	Gorlebenská vyšetřovací komise
2011	Beschluss über den Atomausstieg bis 2022	Rozhodnutí o ukončení jaderné energie do roku 2022
2013	Verabschiedung des Standortauswahlgesetzes für ein Endlager für hochradioaktive Abfälle (StandAG)	Přijetí zákona o výběru stanoviště pro úložiště vysoce radioaktivního odpadu (StandAG)
2014 – 2016	Beratung der Endlagerkommission	Poradenství komise pro konečné úložiště jaderného odpadu
2016	Neuorganisation der Zuständigkeiten und Akteure	Reorganizace odpovědnosti a aktérů
2017	Neuordnung der Finanzierung (Endlagerfonds)	Reorganizace financování (fond úložišť)
2017	Novellierung des StandAG und Beginn der Endlagersuche	Změna (novela) StandAG a zahájení procesu hledání úložiště

Neuordnung der Endlagerung in Deutschland Reorganizace likvidace v Německu

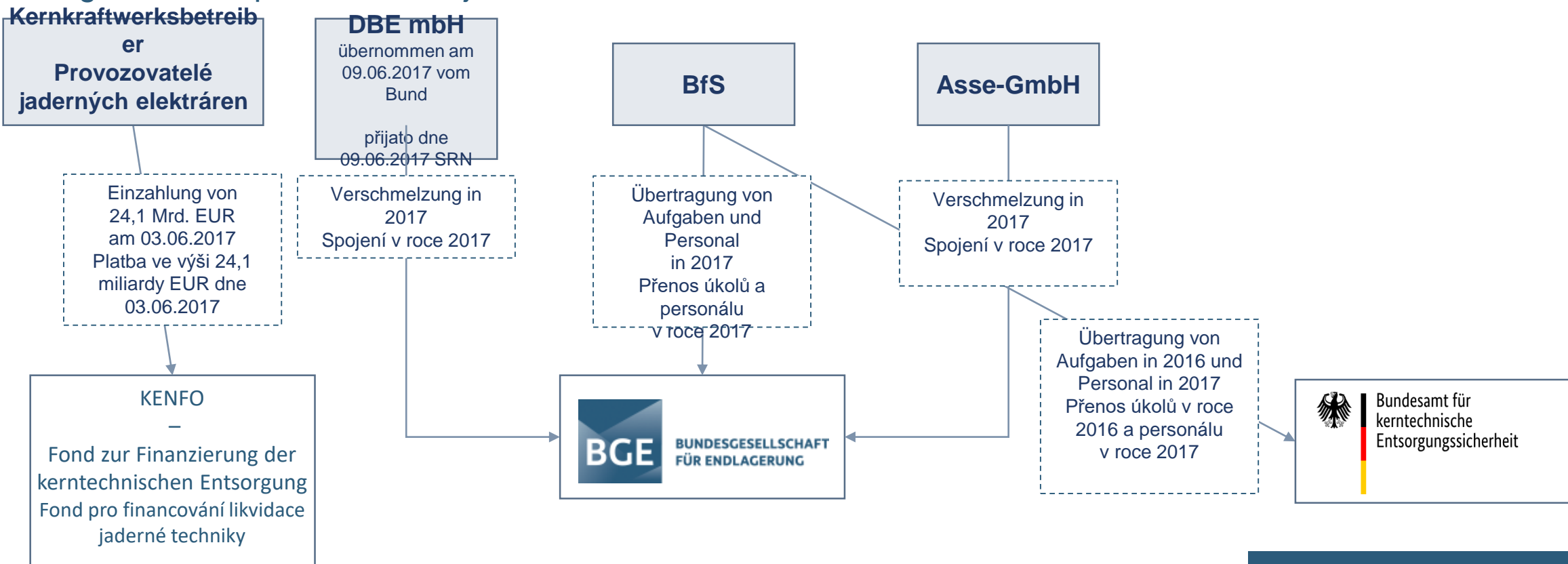
- **Die Finanzierungsverantwortung und die Handlungsverantwortung** wurden im Endlagersektor durch die gesetzlichen Neuregelungen seit dem Standortauswahlgesetz 2013 zusammengelegt.
- Die eingesetzte Endlagerkommission erarbeitete in zwei Jahren intensiver Arbeit Vorschläge für die Neuorganisation der Endlagerung in Deutschland. Mit der Novelle des Standortauswahlgesetzes, dem Entsorgungsfondgesetz, dem Entsorgungsübergangsgesetz und weiteren Gesetzesänderungen wurden die Vorschläge der Endlagerkommission in 2017 umgesetzt.
- 2016 wurde die BGE gegründet, seit 2017 ist Sie Bauherrin und Betreiberin der Endlagerprojekte und Vorhabensträger des Standortauswahlverfahrens.
- **Finanční odpovědnost a odpovědnost za jednání** v otázce úložišť byly propojeny prostřednictvím nových právních ustanovení zákona o výběru úložiště z roku 2013.
- Během dvou let intenzivní práce předložila komise pro konečné úložiště jaderného odpadu návrhy na reorganizaci likvidace odpadu v Německu. Novela zákona o výběru úložiště, zákona o likvidaci odpadu, přechodných úprav a dalších právních změn byly v roce 2017 provedeny dle návrhů komise pro konečné úložiště jaderného odpadu.
- Společnost BGE byla založena v roce 2016 a od roku 2017 je vlastníkem a provozovatelem projektů úložišť a vlastníkem projektů v rámci procesu výběru lokalit.

Neuordnung der Akteure im Endlagersektor – der Vorhabensträger Reorganizace účastníků v oblasti úložišť - vlastní projekt

Neuordnung der Verantwortung in der kerntechnischen Entsorgung in 2017

Reorganizace odpovědnosti za jaderné úložiště v roce 2017

Zuständigkeit der BGE

Odpovědnost BGE

Endlager Konrad
Úložiště Konrad

Endlager Morsleben
Úložiště Morsleben

Standortauswahl
Výběr úložiště

Schachtanlage Asse II
Důl Asse II

Standortauswahl Výběr úložiště

Endlagerkommission

Komise pro konečné úložiště

- Die Endlagerkommission bestand aus 34 Mitgliedern: zwei Vorsitzende, acht Vertreter der Wissenschaft, acht Vertreter gesellschaftlicher Gruppen, acht Mitglieder des Bundestags, acht Vertreter der Landesregierungen.
- Komise pro konečné úložiště jaderného odpadu se skládala z 34 členů: dva předsedové, osm zástupců z oblasti vědy, osm zástupců ze sociálních skupin, osm členů spolkového sněmu a osm zástupců z vlád jednotlivých států.
- Sie wurde 2014 eingesetzt und legte am 28. Juni 2016 ihren Abschlussbericht vor, der 684 Seiten umfasst. Der Bericht enthält den Endlagerkonsens, der schließlich zum Standortauswahlgesetz des Jahres 2017 führte.
- Byla založena v roce 2014 a závěrečnou zprávu čítající 684 stran představila 28. června 2016. Zpráva obsahuje souhlas úložiště, který nakonec vedl k zákonu o výběru úložiště z roku 2017.

Ursula Heinen-Esser, Michael Müller
Dr. Detlef Appel, Hartmut Gaßner,
Prof. Dr. Armin Grunwald, Michael Sailer,
Dr. Ulrich Kleeman, Hubert Steinkemper,
Prof. Dr. Bruno Thomauske,
Prof. Dr. Wolfram Kudla
Klaus Brunsmeier, Jörg Sommer,
Edeltraud Glänzer, Bernhard Fischer,
Prof. Dr. Gerd Jäger, Ralf Meister,
Prof. Dr. Georg Milbradt, Erhard Ott
Andreas Jung, Steffen Kanitz,
Florian Oßner, Eckhard Pols,
Dr. Matthias Miersch, Ute Vogt,
Hubertus Zdebel, Sylvia Kotting-Uhl
Franz Untersteller, Ulrike Scharf,
Christian Pegel, Stefan Wenzel,
Garrelt Duin, Thomas Schmidt,
Prof. Dr. Claudia Dalbert, Robert Habeck

Endlagerkommission

Komise pro konečné úložiště

- Die Endlagerkommission wurde berufen, um Verfahren für den Neustart der Endlagersuche zu entwerfen und darüber zu beraten, wie die Bevölkerung in den Prozess eingezogen und daran beteiligt werden kann. Zudem legte sie Vorschläge für geologische Kriterien vor.
- Die Sitzungen der Endlagerkommission waren öffentlich und wurden im Internet live übertragen. Sie sind unter www.bundestag.de/endlager-archiv/ abrufbar.
- Die Schlussfolgerungen der Endlagerkommission führten zum Standortauswahlgesetz 2017. Auf dessen Grundlage sucht die BGE nun den Standort für ein Endlager.
- Komise pro konečné úložiště byla vyzvána, aby navrhla postupy pro restartování hledání úložišť a informovala o tom, jak do procesu přilákat a zapojit obyvatelstvo. Předložila také návrhy geologických kritérií.
- Zasedání komise pro konečné úložiště byla veřejná a byla vysílána live na internetu. Jsou k dispozici na www.bundestag.de/endlager-archiv/.
- Závěry komise pro konečné úložiště vedly k zákonu o výběru úložiště 2017. Na základě toho nyní BGE hledá konečné úložiště jaderného odpadu.

Endlager für hochradioaktive Abfälle Úložiště vysoce radioaktivního odpadu

Beschlossene Eckpunkte / Rozhodnuté vrcholy:

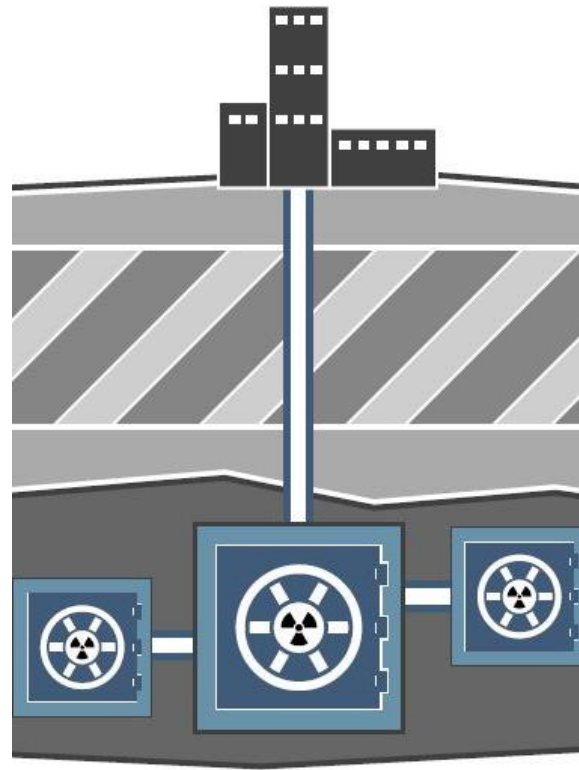
- Es gibt keine Vorfestlegungen: Gorleben bleibt im Verfahren, wird aber behandelt wie jeder andere Standort.
- Nejsou žádná předběžná rozhodnutí: Gorleben zůstává v procesu, ale je s ním zacházeno jako s jakýmkoli jiným místem.
- Regionen, in denen es potenziell geeignete Gesteinsformationen im Untergrund gibt, sind nicht automatisch Teilgebiete – nur dann, wenn die Mindestanforderungen alle erfüllt sind.
- Oblasti, ve kterých jsou potenciálně vhodné skalní útvary v podpovrchové vrstvě, nejsou automaticky dále podoblastmi - pouze pokud jsou splněny všechny minimální požadavky.
- Regionen, über die es nicht genügend Daten gibt, um sie sicher auszuschließen oder weiter zu untersuchen, bleiben zunächst im Verfahren.
- Regiony, pro které není k dispozici dostatek údajů pro bezpečné vyloučení nebo další šetření, zůstávají v procesu.
- Die Ausschlusskriterien werden über die gesamte Verfahrensdauer immer wieder angewendet. Sie müssen vor der Standortentscheidung einmal vollständig angewendet worden sein.
- Kritéria vyloučení se používají opakovaně po celou dobu trvání postupu. Před rozhodnutím o místě musejí být plně uplatněny.

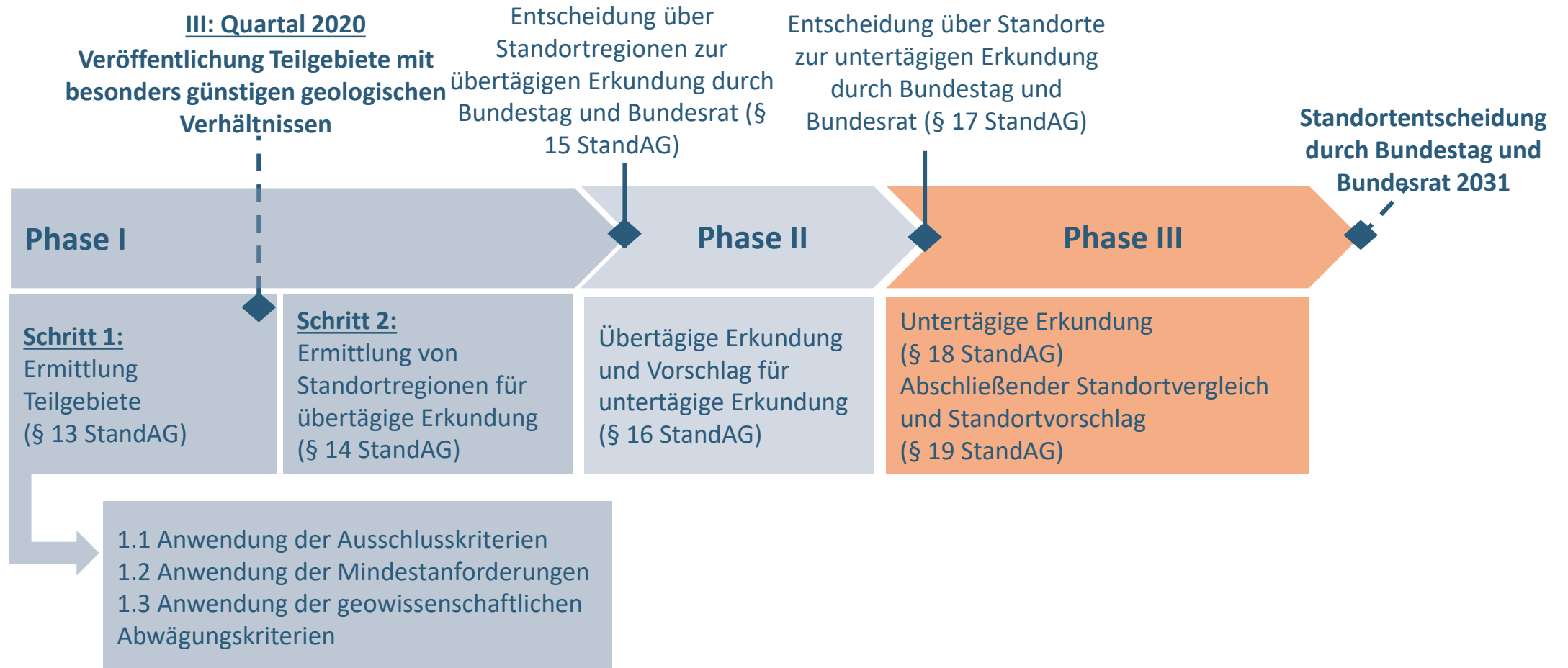
Anforderungen an das Endlager aus StandAG

Požadavky na úložiště od StandAG

- Standort in der Bundesrepublik Deutschland
- tiefengeologische Lagerung
- bestmögliche Sicherheit für einen Zeitraum von 1 Million Jahren
- Rückholbarkeit während des Betriebes
- Bergbarkeit für 500 Jahre nach Verschluss des Bergwerkes
- wissenschaftsbasiertes und transparentes Auswahlverfahren
- selbsthinterfragendes Verfahren und lernende Organisation
- Úložiště ve Spolkové republice Německo
- Hluboké geologické úložiště
- Nejlepší možné zabezpečení po dobu 1 milionu let
- Možnost opětovného vyjmutí během provozu
- Možnost záchrany po dobu 500 let po uzavření dolu
- Vědecky založený a transparentní výběrový proces
- Procedura sebehodnotící se a učící se organizace

Phasen Standortauswahlverfahren

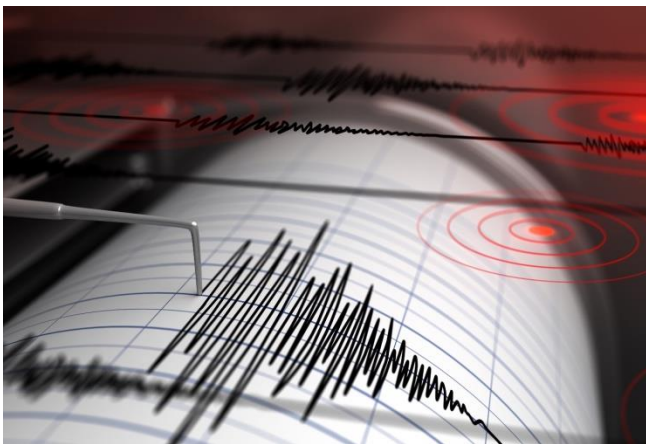
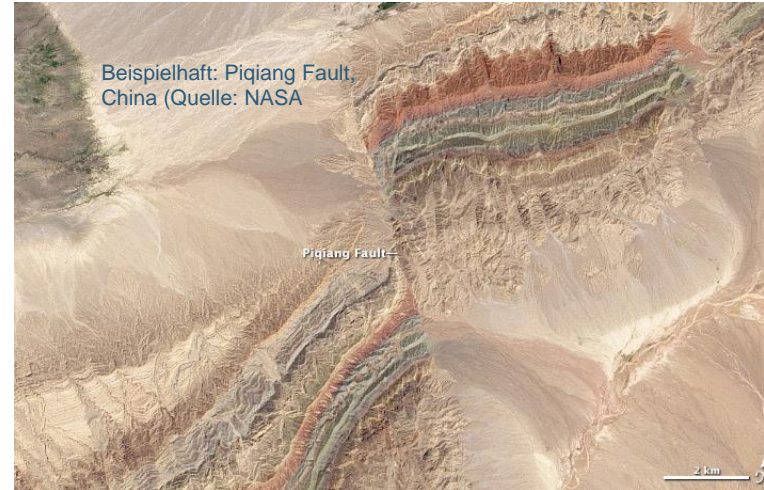
Wie ermitteln wir die Teilgebiete? Jak určíme podoblasti?

Anwendung der Ausschlusskriterien Uplatnění kritérií pro vyloučení

Ausschlusskriterien auf einen Blick

Přehled kritérií pro vyloučení

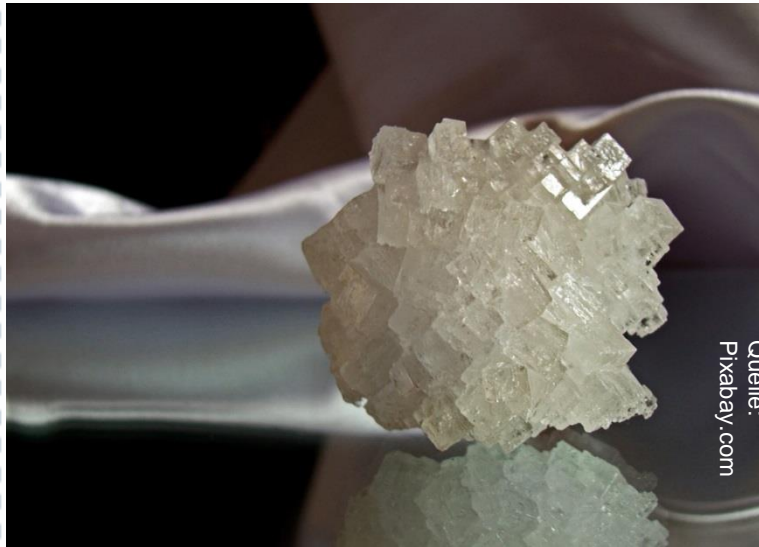

Wie ermitteln wir Teilgebiete? - Jak určíme podoblasti?

Mindestanforderungen

Minimální požadavky

Salzgestein
sůl

Tongestein
hlína

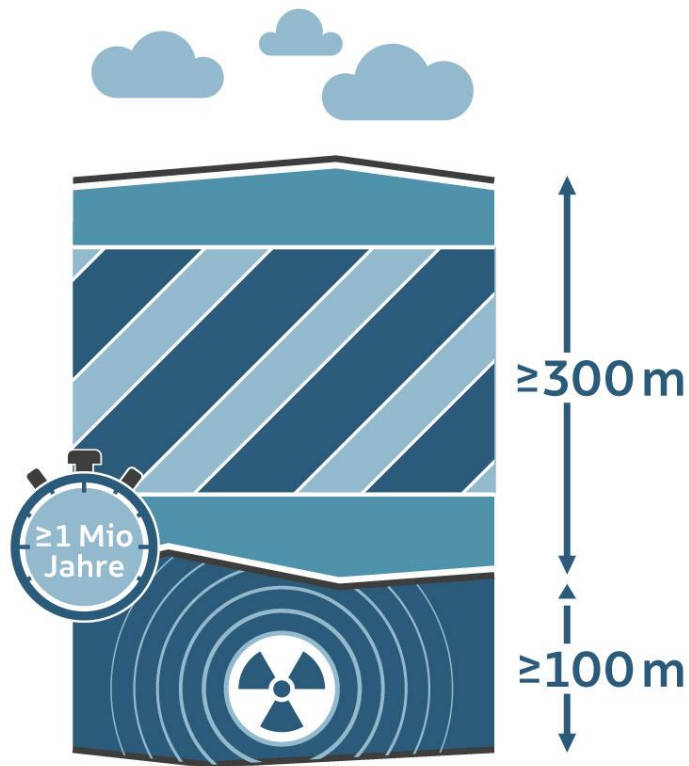

Kristallingestein
krystalické horniny

Mindestanforderungen¹

Minimální požadavky

- **Geringe Gebirgsdurchlässigkeit**
- **Mächtigkeit mindestens 100 Meter** (Ausnahme Kristallingestein)
- Oberfläche des einschlusswirksamen Gebirgsbereichs muss **mindestens 300 Meter unter der Geländeoberfläche** liegen.
- **Geeignete Ausdehnung** in Fläche und Höhe
- **Erhalt der Barrierewirkung für 1 Million Jahre**
- **Nízká propustnost hor**
- **Tloušťka nejméně 100 metrů** (vyjma krystalické horniny)
- Povrch izolační horniny musí být **nejméně 300 metrů pod povrchem terénu**
- **Vhodné rozšíření** v dané oblasti a výšce
- **Zachování bariérového efektu** po dobu 1 milionu let

¹ Für Salzgestein in steiler Lagerung und Kristallingestein gelten besondere Anforderungen

Wie ermitteln wir Teilgebiete? - Jak určíme podoblasti?

Geowissenschaftliche Abwägungskriterien

Geovědecká vyrovnávací kritéria

Geowissenschaftliche Abwägungskriterien Geovědecká vyrovnávací kritéria

Erreichbare Qualität des Einschlusses und zu erwartende Robustheit des Nachweises/
Dosažitelná kvalita začlenění a očekávaná spolehlivost důkazu:

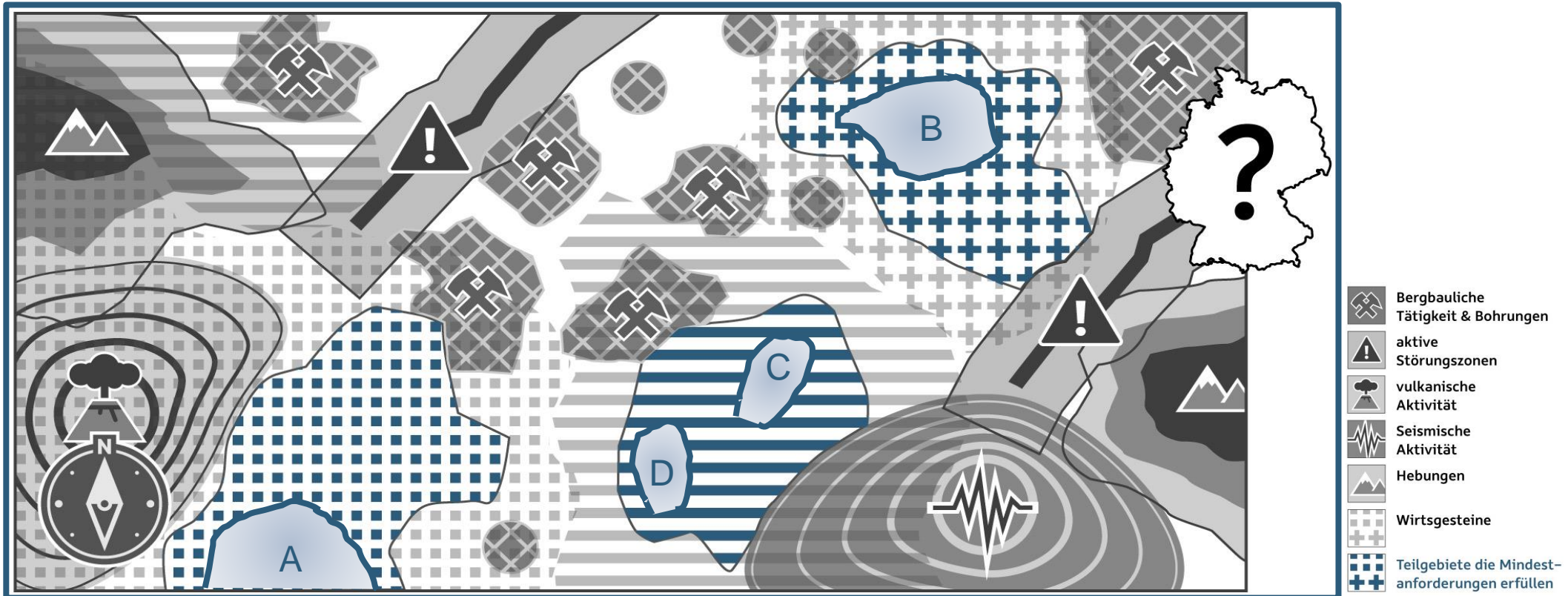
- Transport durch Grundwasser / Přeprava podzemní vodou
- Konfiguration der Gesteinskörper / Konfigurace horninových těles
- räumlichen Charakterisierbarkeit / prostorová charakteristika
- Prognostizierbarkeit / předvídatelnost
- Bewertung der günstigen gebirgsmechanischen Eigenschaften und Neigung zur Bildung von Fluidwegsamkeiten / Hodnocení příznivých mechanických vlastností hornin a tendence tvořit tekutinové dráhy
- Weitere sicherheitsrelevante Eigenschaften werden anhand der Kriterien zur Gasbildung, zur Temperaturverträglichkeit, zum Rückhaltevermögen der Gesteine des einschlusswirksamen Gebirgsbereichs gegenüber Radionukliden, zu hydrochemischen Verhältnissen und zum Deckgebirge beurteilt / Další bezpečnostní vlastnosti se posuzují na základě kritérií pro tvorbu plynů, teplotní kompatibilitu, retenci hornin, izolační horniny proti radionuklidům, hydrochemické podmínky a nadměrné zatížení.

§24 StandAG & Anlagen:
**Sicherheitsgerichtete
Bewertung**, ob in einem
Gebiet eine **günstige
geologische
Gesamtsituation** vorliegt.
Posouzení bezpečnosti,
zda je v oblasti **příznivá
celková geologická
situace**.

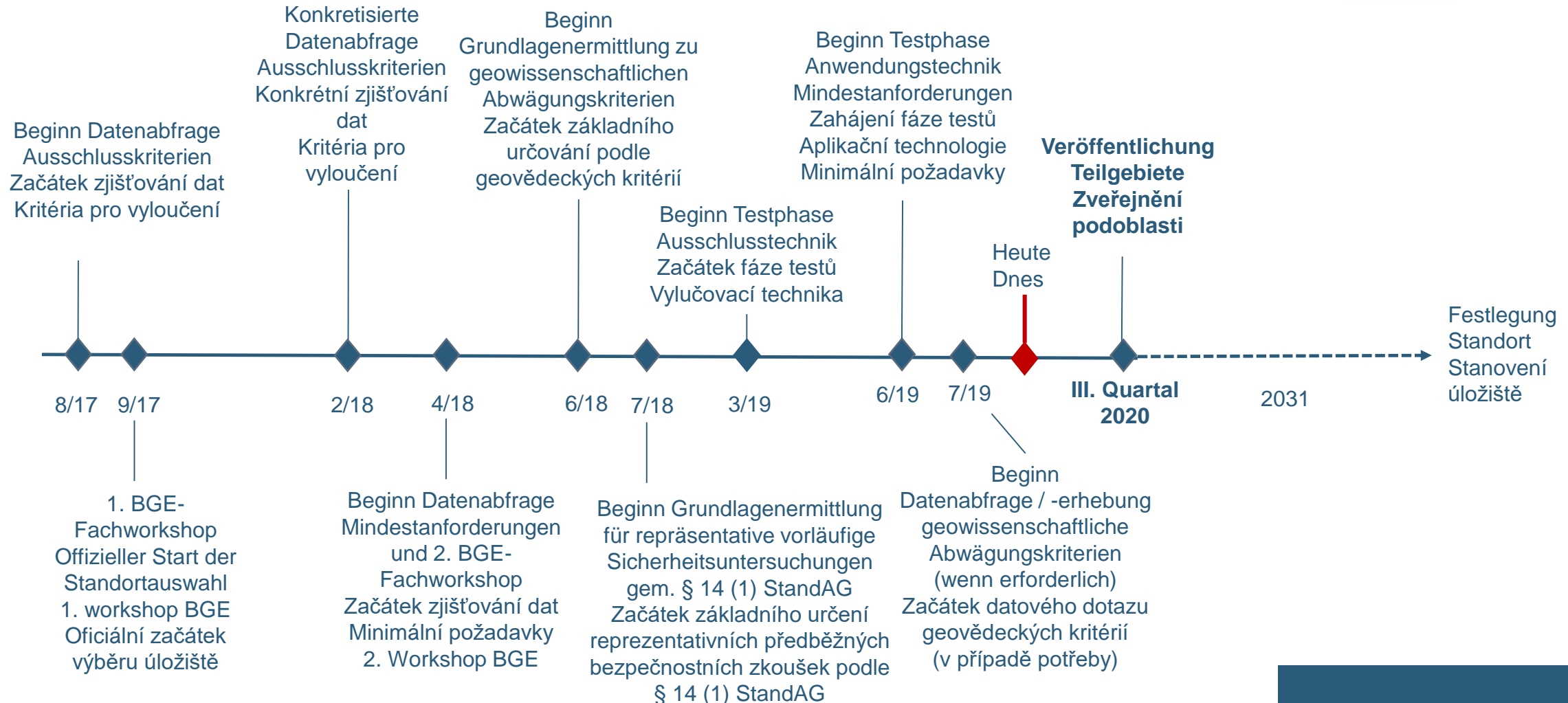
Ermittelte Teilgebiete Stanovené podoblasti

Teilgebiete mit einer günstigen geologischen Gesamtsituation aufgrund einer sicherheitsgerichteten Abwägung der Ergebnisse zu allen Abwägungskriterien.

Podoblasti s příznivou celkovou geologickou situací podle důvodu bezpečnostně orientovaného zvážení výsledků dle všech kritérií.

Wo wir stehen Kde jsme?

Stand übergeordneter Themen

Stav nadřazených témat

- Gute Zusammenarbeit mit den Bundes- und Landesbehörden/
Dobrá spolupráce s federálními a státními úřady
- Umsetzbarkeit der Anwendung von Kriterien und Anforderungen zur Ermittlung von Teilgebieten/
Použitelnost aplikace kritérií a požadavků pro stanovení podoblastí
- Veröffentlichung des Zwischenberichts Teilgebiete Mitte 2020 realisierbar/
Zveřejnění průběžné zprávy „Podoblastí“ v polovině roku 2020

- Vereinfachende Regelungen zur Veröffentlichung von verwendeten Geologiedaten, an denen Rechte Dritter bestehen/
Zjednodušení předpisů pro zveřejňování použitých geologických údajů, na která existují práva třetích osob
- Umgang mit Gebieten mit nicht hinreichenden geologischen Daten für die Anwendung der Kriterien und Anforderungen/
Nakládání s oblastmi s nedostatečnými geologickými údaji při uplatňování kritérií a požadavků
- Zeitgerechte Bereitstellung erforderlicher Forschungsergebnisse/
Včasné poskytnutí požadovaných výsledků výzkumu

Wie wird die Öffentlichkeit beteiligt? Jak je zapojena veřejnost?

- Die Öffentlichkeitsbeteiligung im Standortauswahlverfahren wird vom Bundesamt für kerntechnische Entsorgungssicherheit (BfE) durchgeführt. Die BGE informiert fortlaufend und umfassend über ihre Maßnahmen im Standortauswahlverfahren.
- Das BfE veröffentlicht alle Dokumente aus dem Verfahren auf Informationsplattform: www.bfe.bund.de/DE/soa/unterlagen-standag/unterlagen-standag_node.html
- Erster formaler Schritt der Bürgerbeteiligung: Fachkonferenz Teilgebiete.
Sie tagt ein halbes Jahr, trifft mindestens drei Mal zusammen, gibt eine Stellungnahme zur Ermittlung der Teilgebiete ab, die von der BGE im weiteren Prozess berücksichtigt werden müssen.
- Účast veřejnosti na procesu výběru lokality provádí Federální agentura pro nakládání s jaderným odpadem (BfE). BGE poskytuje nepřetržité a komplexní informace o svých opatřeních v procesu výběru lokality.
- BfE zveřejňuje všechny dokumenty z jednání na informační platformě: www.bfe.bund.de/EN/soa/unterlagen-standag/unterlagen-standag_node.html
- První formální krok účasti občanů: odborná konference podoblasti. Schází se na půl roku, proběhnou nejméně tři setkání, vydává stanovisko k určení podoblastí, které musí BGE v dalším procesu zohlednit.

Regionalkonferenz und Rat der Regionen

Regionální konference a rada regionů

- Sobald Standortregionen benannt sind, werden dort Regionalkonferenzen einberufen. Sie tagen, bis ihre Region aus dem Verfahren ausscheidet oder als Standort ausgewählt wird.
- Die Regionalkonferenzen können in konkreten Fällen eine Nachprüfung der vorgelegten BGE-Vorschläge für die obertägige und untertägige Erkundung durch das BfE einfordern.
- Aus den Regionalkonferenzen und aus dem Verbund der Zwischenlagergemeinden wird ein bundesweiter Rat der Regionen gebildet, der das Verfahren bis zum Schluss begleitet.
- Das Nationale Begleitgremium (NBG) begleitet den Prozess dauerhaft und bereits seit zwei Jahren. Er besteht aus angesehenen Persönlichkeiten, wurde von Bundestag und Bundesrat berufen. In ihm sitzen auch zufällig ausgewählte Bürgerinnen und Bürger.
- Jakmile budou regiony úložišť pojmenovány, budou se zde konat regionální konference. Schází se do té doby, než jejich region bude vyřazen z procesu výběru, nebo je vybrán jako lokalita.
- Ve zvláštních případech mohou regionální konference požádat BfE o předložení návrhů BGE na nadzemní a podzemní průzkum.
- Z regionálních konferencí a ze sdružení komunit dočasného skladování se vytváří celostátní rada regionů, která doprovází tento proces až do konce.
- Národní doprovodný orgán (NBG) doprovázel tento proces trvale již 2 roky. Skládá se z uznávaných osobností, byl jmenován Bundestagem a Bundesratem. Členy jsou také náhodně vybraní občané.

Begleitung des Verfahrens durch das Nationale Begleitgremium Monitoring řízení (procesu) prostřednictvím NBG

- Das Nationale Begleitgremium ist ein vollständig unabhängiger Begleiter des Verfahrens. Die Mitglieder werden von Bundestag und Bundesrat berufen.
- Durch eine selbstbestimmte Agenda und eine vollständige Akteneinsicht sowie einen sehr regelmäßigen Austausch bei den monatlichen Sitzungen, identifiziert das NBG auch Schwachstellen und Risiken. Durch Veranstaltungen wie öffentliche Fachgespräche trägt es zur Lösung derer bei und unterstützt das Verfahren dabei.
- Beispiel: Geologiedatengesetz, Jugendbeteiligung
- Ein erfolgreiches NBG ist klar im Interesse des Standortauswahlverfahrens
- Národní doprovodný orgán je plně nezávislým partnerem procesu. Členy jmenuje Bundestag a Bundesrat.
- NBG identifikuje slabiny a rizika, prostřednictvím seburčeného programu s možností nahlédnutí do seznamů, jakož i velmi pravidelnou výměnou informací na měsíčních schůzkách. Prostřednictvím akcí, jako jsou veřejné diskuse, poskytuje řešení a zároveň podporuje tento proces.
- Příklad: zákon o geologických datech, účast mládeže
- Úspěšný NBG je jednoznačně v zájmu procesu výběru stanoviště

Transparenz und Rechtsschutz

Transparentnost a právní ochrana

- Das NBG hat ein umfassendes Akteneinsichtsrecht bei BGE und BfE.
- Dieses Akteneinsichtsrecht erlaubt auch die Sichtung von Daten, an denen Rechte Dritter bestehen und die daher noch nicht unmittelbar veröffentlicht werden können.
- Das BfE erlässt zwei Mal im Verfahren ein Zwischenbescheid, der die Einhaltung des StandAG bestätigt. Dieses können vor dem BVerwG eininstanzlich beklagt werden, von Gemeinden, von Verbänden und von Bürgerinnen und Bürgern.
- Der am Ende gewählte Standort kann ebenfalls noch einmal vom BVerwG überprüft werden, sollte dagegen geklagt werden.
- NBG má úplné právo nahlížet do záznamů u BGE a BfE.
- Toto právo nahlížet rovněž umožňuje prohlížení údajů, ve kterých existují práva třetích stran, a které proto ještě nemohou být zveřejněny přímo.
- BfE vydává v řízení dvakrát prozatímní rozhodnutí, kterým potvrzuje dodržování standardu StandAG. Toto rozhodnutí může být před BVerwG přezkoumáno na základě žaloby obcí, sdružení a od občanů.
- Stanoviště musí být ke konci od BVerwG zkontrolováno, pokud byla podána žaloba.

1. Fazit zum Standortauswahlgesetz aus Sicht des Vorhabenträgers

1. Závěr k zákonu o výběru úložiště z pohledu vlastníka projektu

- Das Standortauswahlgesetz hat den Grundstein für ein partizipativen, wissenschaftsbasierten, transparenten, selbsthinterfragenden und lernenden Verfahren gelegt.
- Klare Aufgabentrennungen erleichtern die spätere Umsetzung der gesetzlichen Aufgaben.
- Die gesetzlichen Rahmenbedingungen sollten vollständig geregelt werden, um Verzögerungen und Unsicherheiten zu vermeiden und die volle Aufmerksamkeit auf die Aufgaben im eigentlichen Verfahren konzentrieren zu können.
- Zákon o výběru úložiště položil základy pro participativní, vědecky založený, transparentní, sebepochybující proces a metody učení.
- Jasně rozdělení povinností usnadňuje pozdější plnění zákonem stanovených úkolů.
- Podmínky by měly být zcela regulovány, aby se předešlo zpoždění a nejistotám, a aby bylo možné se soustředit plně na úkoly vlastního procesu.

Vielen Dank für Ihre Aufmerksamkeit!
Děkuji za vaši pozornost!

Kontakt

Bundesgesellschaft für Endlagerung
mbH (BGE)

Eschenstr. 55

31224 Peine

+49 05171 43-0

dialog@bge.de

www.bge.de

1: Piqiang Fault, China; Foto: *NASA Earth Observatory images by Robert Simmon and Jesse Allen, using Landsat data from the USGS Earth*

Explorer.

2: Beispielhaft: Tavurvur Vulkan in Papua-Neuguinea nahe der Stadt Rabaul; Foto: Taro Taylor edit by Richard Bartz - originally posted to

Flickr as End Of Days, CC BY 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6113476>

3: Seismographen auf Hawaii, USA; Foto: Rosa Say (Flickr) CC BY-NC-ND 2.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>

4: Hebungen in den Alpen, CH; Foto: Dongga (Flickr) CC BY-NC-ND 2.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>

5: Querschnitt durch einen typischen Grundwasserleiter; Bild: Hans Hillewaert (Wikipedia) CC BY-SA 3.0